

Evaluation of psychometric properties of the sexual excitation and sexual inhibition questionnaire in Iranian Men Population

Amin Asadihieh^{1*}, Mahnaz Aliakbaridehkordi¹, Ahmad Alipour¹

1. Faculty of Education and Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran

Received: 18 February 2022

Accepted for publication: 1 November 2022

[EPub a head of print-5 November 2022]

Payesh: 2022; 21(5): 501- 511

Abstract

Objective(s): A significant part of the variance in sexual dysfunction and high-risk sexual behaviors in individuals can be predicted through a dual control model that measures sexual excitation and sexual inhibition. The present study aimed to evaluate the psychometric properties of the sexual excitation and inhibition questionnaire in the Iranian men.

Methods: This was a cross sectional study. A sample of 200 married male teachers from Tehran who were selected through the convenience sampling method participated in the study and completed the Sexual Inhibition/Sexual Excitation Scales (SIS/SES) and the Hurlbert Index of Sexual Assertiveness. Forward-backward translation procedure was applied to provide the Iranian version of the SIS/SES. The correlation coefficient, the goodness of fit indices, First and second-order confirmatory factor analysis, and reliability were used for data analysis.

Results: The results of confirmatory factor analysis showed the 6-dimensional model of sexual excitation and inhibition questionnaire (Inhibitory Cognitions, important relations, Pair elements, Arousability, Partner's characteristics, and Relationship location) showing acceptable fit to the data. The root mean square error of approximation was estimated to be 0.064 and the comparative fit index was estimated to be 0.916. Cronbach's alpha of the whole scale was 0.894 and the subscales were 0.832, 0.805, 0.731, 0.780, 0.812, and 0.766, respectively. Also, the intraclass correlation coefficient was higher than 0.8 lending support to the stability of the questionnaire. Convergent and divergent validity was satisfactory.

Conclusion: The results showed that the Persian version of the Sexual Inhibition/Sexual Excitation Scales (SIS/SES) is an appropriate instrument for use in Iran, and experts can use this questionnaire in counseling and therapy centers to detect high-risk sexual behaviors and poor sexual performance of men.

Keywords: Social Cognitive Theory, COVID 19, Anxiety, Patient, Family

* Corresponding author: Faculty of Education and Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran
E-mail: aminasadi7213@gmail.com

بررسی مشخصه های روانسنجی پرسش نامه تحریک جنسی و بازداری جنسی در مردان ایرانی

امین اسدی حیه^{۱*}، مهناز علی اکبری دهکردی^۱، احمد علیپور^۱

۱. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۸/۱۰

نشر الکترونیک پیش از انتشار - ۱۴ آبان ۱۴۰۱

نشریه پایش: ۵۱۱ - ۵۰۱ (۵): ۲۱، ۱۴۰۱

چکیده

مقدمه: بخش قابل توجهی از تفاوت های مربوط به اختلال جنسی و رفتارهای جنسی پرخطر در افراد از طریق مدل کنترل دوگانه که تحریک و بازداری جنسی را می سنجد، قابل پیش بینی است. بر همین مبنا و با توجه به عدم بررسی مشخصه های این مقیاس در جامعه مردان ایرانی؛ هدف پژوهش حاضر تعیین مشخصه های روانسنجی پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی در مردان ایرانی بود.

مواد و روش کار: این مطالعه، یک طرح پژوهش توصیفی بود. شرکت کنندگان این پژوهش ۲۰۰ نفر از معلمان متاهل شهر تهران بودند که به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. برای اجرای این پژوهش در ابتدا به ترجمه پرسش نامه و سپس ترجمه معکوس و مقایسه آن با پرسش نامه اصلی پرداخته شد. در این پژوهش از مقیاس تحریک و بازداری جنسی میلهاوزن و همکاران (۲۰۱۰) و تمایل جنسی هالبرت (۱۹۹۱) استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش های همبستگی، مطالعه ی نیکویی برازش، تحلیل عاملی تاییدی مرحله ی اول و دوم و همچنین محاسبه پایایی استفاده شد.

یافته ها: نتایج تحلیل عامل تاییدی نشان داد که مدل ۶ بعدی پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی (شناخت های بازدارنده، روابط مهم، عناصر زوجی، تحریک پذیری، ویژگی های همسر و مکان رابطه) مطابق با الگوی کنترل مضاعف است و همچنین برازش قابل قبولی دارد. ریشه میانگین مربعات خطای تقریب ۰/۰۶۴ و شاخص برازش مقایسه ای ۰/۹۱۶ مطلوب ارزیابی شد. آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۸۹۴ و زیر مقیاس ها به ترتیب ۰/۸۳۲، ۰/۸۰۵، ۰/۷۳۱، ۰/۷۸۰، ۰/۸۱۲، ۰/۷۶۶ بود. همچنین ضریب همبستگی درون طبقه ای بزرگتر از ۰/۸ به دست آمد.

نتیجه گیری: نتایج نشان داد که نسخه فارسی پرسش نامه تحریک/ بازداری جنسی ابزار مناسبی برای استفاده در جامعه ی مردان ایرانی است و متخصصان می توانند از این ابزار در مراکز مشاوره و درمانی جهت تشخیص رفتارهای جنسی پرخطر و عملکرد جنسی ضعیف مردان استفاده کنند.

واژه های کلیدی: بازداری جنسی، تحریک جنسی، خصوصیات روانسنجی، مردان

کد اخلاق: IR.PNU.REC.1401.037

* نویسنده پاسخگو: تهران، دانشگاه پیام نور، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

E-mail: aminasadi7213@gmail.com

مقدمه

در دهه های گذشته و بعد از مدلی که مسترز و جانسون [۱] ارایه دادند، مساله تحریک جنسی در مدل کنترل دوگانه (DCM) به عنوان یک فرآیند سازگارانه قلمداد شد که در برگزیده ی جنبه های فیزیولوژیکی، روان شناختی و رفتاری است که به عنوان یکی از مراحل مهم در چرخه پاسخ جنسی انسان همواره مورد توجه بوده است [۲، ۳]. مدل کنترل دوگانه بر این فرض متمرکز است که تحریک جنسی محصول ادغام پیچیده بین مکانیسم های بازدارنده و تحریکی سیستم عصبی مرکزی است [۳، ۴]. پس می توان چنین نتیجه گرفت که تحریک جنسی و نقطه ی مقابل آن بازداری جنسی تحت تاثیر عوامل روانشناختی و عصب روانشناختی افراد قرار دارد [۲]. این موضوع سبب می شود تا افراد از نظر تجربه و بروز مولفه های تحریک جنسی (SE) و بازداری جنسی (SI) با هم متفاوت باشند و این دو مولفه دو سازه ی مستقل از همدیگر را تشکیل دهند [۵]. در مدل کنترل دو گانه فرض بر این است که برای این که رفتار جنسی در فرد اتفاق بیفتد باید بین دو سیستم تحریک جنسی و بازداری جنسی در سیستم عصبی مرکزی تعادل برقرار باشد [۶، ۷]. اهمیت تعادل در این دو سیستم حیاتی است چرا که دو عامل بازداری جنسی و تحریک جنسی در تنظیم میل جنسی نقش دارند، به این صورت که اگر میزان بازداری جنسی زیاد باشد به عنوان یک عامل اصلی در ایجاد اختلال جنسی عمل می کند و فرد نمی تواند یک رابطه ی جنسی مطلوب و رضایت بخش تجربه کند، از سوی دیگر تمایل زیاد فرد به تحریک جنسی ممکن است احتمال مشارکت در رفتارهای پرخطر جنسی را بالا ببرد [۸-۱۰]. در واقع ترکیب این دو عامل در کنار هم می تواند وضعیت های متفاوتی را از نظر رفتار جنسی در افراد رقم بزند. به این صورت که افرادی که تمایل زیاد به تحریک جنسی یا تمایل کم به بازداری جنسی دارند به احتمال زیاد درگیر رفتارهای پرخطر جنسی مانند حاملگی ناخواسته و بیماری های مقاربتی می شوند [۱۱]. این نتایج در هر دو جنس نشان داده شده و نقش ناتوانی در بازداری جنسی در بالا بردن احتمال گرایش به این رفتارهای پرخطر پر اهمیت تر قلمداد شده است [۱۲]. در مقابل افرادی که تمایل زیادی به بازداری جنسی و تمایل کمی به تحریک جنسی دارند با اختلال عملکرد پاسخ جنسی و بدکارکردی های جنسی رو به رو می شوند [۱۳]. در این راستا و همسو با مفروضه های مدل دوگانه یافته های پژوهش کیونتا گومز و همکاران [۱۴] نشان داد که مشکلات مربوط

به مکانیسم های بازداری جنسی می تواند به عنوان یک عامل خطر عمده برای شکل گیری اختلال نعوظ در مردان نقش ایفا کند. در نتیجه سنجش این مولفه ها برای اطمینان از وجود تعادل میان ابعاد دوگانه ی آن و تصمیم گیری بالینی برای انجام مداخلات از اهمیت بالایی برخوردار است [۱۵]. در سنجش گروه غیربالینی نیز سودمند است [۱۶]. این موضوع به ویژه برای کمک به مردان اهمیت قابل توجهی دارد. برخی مطالعات مانند ولتن [۱۷] نشان داده اند که سنجش دقیق این مولفه ها می تواند در تنظیم طرح درمان سکس درمانی برای مردان با مشکلات ناتوانی جنسی کمک کننده باشد.

برای سنجش مشکلات مربوط به تحریک و بازداری جنسی چندین ابزار ساخته شده است [۲۰، ۱۰]. در این رابطه میلهاوزن و همکاران [۱۸] نیز بر اساس مدل کنترل دوگانه به طراحی پرسش نامه تحریک جنسی و بازداری جنسی SES-II W/M پرداخته اند که برای دو گروه زنان و مردان کاربرد دارد. آن ها در یک نمونه ۴۸۱ نفری از دانشجویان کارشناسی و تحصیلات تکمیلی که هم زن و هم مرد در آن قرار داشت و در بازه ی سنی ۱۸ تا ۳۶ بودند، با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی هشت عامل را استخراج کرده اند که بعد از تحلیل دو عامل از این هشت عامل حذف شدند و شش عامل باقی ماندند، این عوامل شامل «شناخت های بازدارنده» «اهمیت رابطه»، «قابلیت تحریک»، «ویژگی ها و رفتارهای شریک جنسی»، «عناصر زوجی» و «برنامه ریزی در مکان رابطه» (غیر معمول و پنهان) است. این عوامل ضریب پایایی قابل قبولی داشتند. مردان در این پرسش نامه در مقیاس تحریک و مکان نمره بیشتری به دست آوردند [۱۸]. پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی برای زنان و مردان (SESII-W/M) با پرسش نامه های SIS/SES [۱۹] و SESII-W [۲۰] شباهت هایی دارد و در ۲۰ سوال تقریباً مشترک هستند [۱۸]. به دلیل اهمیت و کاربردی بودن این مقیاس در فرهنگ های مختلفی ترجمه و اعتبار یابی شده است. به عنوان مثال در پرتغال [۲۱]، آلمان [۲۲]، کشورهای آسیای جنوبی [۲۳] و اسپانیا [۲۴] مشخصه های روانسنجی آن بررسی و مطلوب گزارش شده است. در ایران هم هنجاریابی این پرسش نامه بر روی جامعه زنان [۲۵] انجام گرفته است اما نتایج آن در مورد جمعیت مردان ایرانی مشخص نیست. از ضرورت های اعتباریابی این مقیاس در جامعه ایرانی می توان به این مورد اشاره کرد که عوامل فرهنگی، مشکلات جنسی را از نظر علت و درمان تحت تاثیر قرار می دهند

نسخه فارسی را به انگلیسی برگرداند (ترجمه معکوس). سپس ترجمه معکوس با پرسش‌نامه اصلی مقایسه شد. در نسخه ترجمه معکوس تفاوت قابل ملاحظه‌ای با نسخه‌ی اولیه مشاهده نشد. همچنین برای بررسی روایی محتوای سوالات، پرسش‌نامه به ۵ روانشناس با تجربه داده شد که این متخصصان موارد لازم جهت مفهوم بودن گویه‌ها و این که آیا پرسش‌نامه جنبه‌های دیگر موضوع را در بر می‌گیرد را بیان کردند و در نهایت نسخه نهایی پرسش‌نامه جهت جمع‌آوری داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت.

در این پژوهش برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز از پرسش‌نامه دموگرافیک در کنار سایر پرسشنامه‌ها استفاده شد. در پرسش‌نامه دموگرافیک اطلاعاتی مانند سن و تحصیلات جمع‌آوری شد و به دلیل تابو بودن مبحث تحریک و بازداری جنسی از جمع‌آوری اطلاعات دموگرافیک بیشتر خودداری شد. در این پژوهش همچنین از پرسش‌نامه تحریک/بازداری جنسی برای زنان و مردان (SESII-W/M) استفاده شد. این پرسش‌نامه توسط میلی‌هاوزن و همکاران [۱۸] ساخته شده است و دو بعد تحریک جنسی و بازداری جنسی را می‌سنجد. آن‌ها مدل شش عاملی را برای این مقیاس گزارش کرده‌اند. بازداری جنسی سه زیرمقیاس (بازداری شناختی، روابط مهم، عناصر زوجی و عوامل جنسی) را می‌سنجد که در کل ۱۶ سوال را در بر می‌گیرد، آلفای کرونباخ این سه عامل به ترتیب ۰/۹۶، ۰/۷۵، ۰/۷۶ است. تحریک جنسی نیز شامل سه زیرمقیاس (تحریک، ویژگی‌ها و رفتار همسر و مکان رابطه) است که در کل ۱۴ سوال را در بر می‌گیرد؛ آلفای کرونباخ این مولفه‌ها نیز به ترتیب برابر با ۰/۷۶، ۰/۸۱، ۰/۶۴ است. نمره‌گذاری بر اساس مقیاس طیف لیکرت ۴ درجه‌ای است که از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۴ (کاملاً موافقم) است. امتیازات به صورت میانگین در نظر گرفته می‌شود که نمره بالاتر بیانگر میل بیشتر به تحریک و یا بازداری جنسی می‌باشد. سوال‌های ۶، ۲۲ و ۲۹ به شکل معکوس نمره‌گذاری می‌شود. پایایی آزمون و بازآزمون برای کل پرسش‌نامه ۰/۷۶ به دست آمده است [۲۹، ۱۸].

در این پژوهش همچنین از پرسش‌نامه تمایل جنسی هالبرت [۳۰] برای بررسی روایی همگرا استفاده شد. این پرسش‌نامه ۲۵ سوال دارد که بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود؛ بنابراین نمره‌های این پرسش‌نامه با جمع نمرات ۲۵ گویه به دست می‌آیند. سوال‌های ۱، ۳، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰ به شکل معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. کمترین نمره صفر و

[۲۶]. لذا پرداختن به آن در فرهنگ ایرانی ضروری است. اما پژوهش پیشین که به بررسی اعتباریابی این مقیاس در زنان [۲۵] پرداخته است قابل تعمیم به جمعیت مردان ایرانی نیست، چرا که مطالعات پیشین حاکی از آن است که جنسیت یک عامل عمده در شکل‌دهی تفاوت‌های مربوط به تجربه‌ی اختلالات و عملکرد جنسی است [۲۷]. در نتیجه ضروری است این مقیاس در مردان ایرانی نیز اعتباریابی شود تا به شکل دقیق‌تری بتوان از این مقیاس در دو حوزه‌ی بالینی و غیربالینی استفاده کرد. با توجه به اهمیت این موضوع، مطالعه‌ی حاضر در جهت بررسی روایی و پایایی پرسش‌نامه SES-II W/M در میان مردان ایرانی انجام شد.

مواد و روش کار

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است. از حیث نوع گردآوری اطلاعات پیمایشی و از نظر روش‌شناسی، از جمله مطالعات آزمون‌سازی به حساب می‌آید که در قالب کلی یک طرح پژوهشی توصیفی انجام گرفت. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان ساکن شهر تهران بود. نمونه پژوهش عبارت بود از ۲۰۰ نفر از معلمان واجد شرایط (۳۰ تا ۶۰ سال که متأهل و به برنامه مجازی شاد آموزش و پرورش دسترسی داشتند). نمونه‌ها از طریق نمونه‌گیری در دسترس (از طریق برنامه‌ی مجازی شاد آموزش و پرورش شهر تهران) انتخاب شدند. از آن‌جا که پرسش‌نامه تحریک/بازداری جنسی برای زنان و مردان (SESII-W/M) ۳۰ سوال دارد حجم نمونه‌ی مورد بررسی ۲۰۰ نفر در نظر گرفته شد؛ علت انتخاب حجم نمونه بر اساس دیدگاه برینان و بارلون بود که معتقد بودند "برای هر متغیر در تحلیل عاملی تاییدی باید ۵ نفر در نظر گرفته شود" [۲۸] که در این پژوهش به دلیل اطمینان بیشتر و به دلیل در نظر داشتن احتمال ریزش حجم نمونه به جای ۱۵۰ نفر ۲۰۰ نفر در نظر گرفته شد.

برای استفاده از پرسش‌نامه (SESII-W/M) در جامعه ایران، پس از کسب کد اخلاق توسط دانشگاه پیام‌نور و تهیه نسخه اصلی مقیاس، بدین شکل عمل شد: پس از کسب اجازه کتبی از سازنده ابزار از طریق ایمیل، ابتدا پرسش‌نامه توسط دو مترجم (کارشناسی ارشد و دکترای روانشناسی بالینی) فارسی زبان و مسلط به زبان انگلیسی، از انگلیسی به فارسی ترجمه شد. دو نسخه توسط یک ارزیاب (دارای دکترای روانشناسی بالینی) با هم مقایسه شد و پس از ویرایش و انجام اصلاحات، مجدداً از یک دانشجوی دکترای روانشناسی بالینی مسلط به زبان فارسی و انگلیسی خواسته شد که

جنسی و مؤلفه‌های آن در آزمون - آزمون مجدد، با فاصله‌ی اطمینان ۹۵ درصد بزرگتر از ۰/۸ بود که با توجه به معناداری ضریب ($P < ۰/۰۰۱$) میان دو بار آزمون، همبستگی وجود داشت. در این مطالعه نمونه نمره تراز شده Z کسی که در تحریک/بازداری جنسی نمره ۷۶ به دست آورده باشد، برابر با ۰/۰۵۲ است. یعنی میزان تحریک/بازداری جنسی وی نسبت به ۵۰ درصد، از مردان دیگر بهتر است.

بود ($I < ۰/۴$). بنابراین روایی همگرا و واگرای سازه تحریک/بازداری جنسی رضایت بخش قلمداد می‌شود. جهت ارزیابی همسانی درونی سازه تحریک/بازداری جنسی، از ضریب آلفای کرونباخ که در جدول ۴ آمده، استفاده شد. ثبات درونی سازه تحریک/بازداری جنسی و مؤلفه‌های آن براساس شاخص آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ بدست آمد که نشان از همسانی درونی قابل قبول مؤلفه‌های سازه مورد نظر است. مقدار ضریب همبستگی درون طبقه‌ای سازه تحریک/بازداری

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت شناختی آزمودنی‌ها (N=۲۰۰)

درصد	تعداد	سطوح
۴۴	۸۸	۳۵-۳۰
۱۸/۵	۳۷	۴۰-۳۵
۱۷/۵	۳۵	۴۵-۴۰
۱۲/۵	۲۵	۵۰-۴۵
۷/۵	۱۵	۶۰-۵۰
۱۵	۳۰	دیپلم و زیر دیپلم
۷/۵	۱۵	کاردانی
۲۸	۵۶	لیسانس
۳۷	۷۴	ارشد
۱۲/۵	۲۵	دکترا

جدول ۲: شاخص‌های برازندگی مدل تحلیل عامل تأییدی پرسش‌نامه تحریک/بازداری جنسی

GFI	IFI	PCFI	CFI	PNFI	RMSEA(CL90%)	CMIN/df	P-value	Df	χ^2	شاخص‌های برازندگی
۰/۸۸۹	۰/۸۸۶	۰/۶۰۴	۰/۸۸۴	۰/۵۰۱	۰/۰۷۴(۰/۰۶۷-۰/۰۸۱)	۲/۰۸۳	<۰/۰۰۱	۳۹۰	۸۱۲/۴۳	مرتب‌بندی اول پیش از اصلاح
۰/۹۱۱	۰/۹۱۸	۰/۶۶۲	۰/۹۱۶	۰/۵۲۴	۰/۰۶۴(۰/۰۵۶-۰/۰۷۲)	۱/۸۱۸	<۰/۰۰۱	۳۷۹	۶۹۸/۱۹	مرتب‌بندی اول بعد از اصلاح
۰/۹۰۴	۰/۹۱۲	۰/۶۴۵	۰/۹۰۸	۰/۵۰۷	۰/۰۶۸(۰/۰۶۱-۰/۰۷۶)	۱/۹۲۵	<۰/۰۰۱	۳۸۸	۷۴۶/۹۸	مرتب‌بندی دوم

جدول ۳: بار عاملی استاندارد شده سازه تحریک/بازداری جنسی در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول

مؤلفه‌ها	۱: اول	۲: دوم	۳: سوم	۴: چهارم	۵: پنجم	۶: ششم
شناخت‌های بازدارنده						
۲. گاهی اوقات آنقدر دغدغه دارم که قادر به تحریک شدن نیستم.	۰/۳۷۳					
۱۱. اگر وقتی احساس کنم از من انتظار می‌رود واکنش جنسی داشته باشم، تحریک شدن برایم دشوار می‌شود.	۰/۴۹۵					
۱۲. گاهی اوقات از اینکه در هنگام رابطه جنسی نمی‌توانم بطور کامل تحریک شوم احساس شرم یا عذاب وجدان می‌کنم.	۰/۵۹۱					
۱۴. برای اینکه در حین برقراری رابطه جنسی برانگیخته بمانم باید بر احساسات جنسی خودم تمرکز کنم.	۰/۴۶۸					
۱۸. اگر به این فکر کنم که آیا ارگاسم (اوج لذت جنسی) خواهم داشت یا خیر، برانگیخته شدن برایم بسیار سخت تر می‌شود.	۰/۵۹۲					
۱۹. برانگیختگی جنسی برای من دشوار است مگر اینکه همه چیز "درست" باشد.	۰/۴۷۲					
۲۷. نگرانی از این که برانگیخته شدن من مدت زیادی طول بکشد، در برانگیختگی من اختلال ایجاد می‌کند.	۰/۴۷۳					

۲۸. نگرانی از اینکه یک عاشق خوب باشم احتمال برانگیختگی ام را کمتر می کند. ۰/۳۸۷

روابط مهم

۳. وقتی فکر کنم که از من استفاده جنسی می شود، برانگیختگی ام خاموش (سرد) می شود. ۰/۴۶۳
۹. برای من خیلی سخت است که برانگیخته شوم، وقتی با همسرم رابطه جنسی دارم و او به فرد دیگری فکر می کند. ۰/۴۶۹
۱۶. برای اینکه کاملاً برانگیخته شوم باید به همسرم اعتماد داشته باشم ۰/۶۳۸
۲۲. اگر از نظر جنسی به کسی علاقه زیادی داشته باشم، برای تحریک جنسی نیازی به رابطه با آن شخص ندارم (بدون رابطه به آسانی تحریک می شوم). ۰/۴۲۹
۲۴. اگر احساس کنم که همسرم ممکن است به لحاظ عاطفی به من آسیب بزند، رابطه جنسی را متوقف می کنم. ۰/۶۷۸

تحریک پذیری

۴. وقتی به کسی که از نظر جنسی جذاب است فکر می کنم، به راحتی برانگیخته می شوم. ۰/۴۵۷
۸. صرفاً صحبت کردن در مورد روابط جنسی کافی است تا من را در خلق و خوی جنسی قرار دهد. ۰/۴۱۲
۱۳. صرفاً داشتن نزدیکی بدنی با همسرم برای من کافی است تا برانگیخته شوم. ۰/۴۸۸
۲۱. وقتی خسته هستم خیلی به رابطه جنسی فکر می کنم. ۰/۳۲۸
۲۵. گاهی وقت ها که خیلی جذب همسرم می شوم نمی توانم جلوی تحریک جنسی ام را بگیرم. ۰/۷۲۵

ویژگی های همسر

۱. وقتی همسرم کار خوبی برایم می کند (به من لطف می کند) برانگیخته می شوم. ۰/۳۳۰
۵. دیدن همسرم در حال انجام کاری که نشان دهنده ی استعداد او است، از نظر جنسی مرا بسیار تحریک می کند. ۰/۶۴۲
۱۰. وقتی همسرم من را با انجام کارهای ساده مانند کارهای خانه غافلگیر می کند، علاقه جنسی ام تحریک می شود. ۰/۴۷۱
۲۰. وقتی می بینم همسرم با دیگران تعامل خوبی دارد، از نظر جنسی راحت تر تحریک می شوم. ۰/۵۳۱
۲۶. وقتی همسرم کاری می کند که نشان دهنده هوش بالای او است برانگیخته می شوم. ۰/۶۴۸

مکان رابطه

۶. اگر احتمال داشته باشد کسی ما را در حال رابطه جنسی ببیند یا صدایمان را بشنود، به سختی می توانم برانگیخته شوم. ۰/۹۶۰
۱۵. داشتن رابطه جنسی در محیطی متفاوت نسبت به محیط معمول مرا بیشتر برانگیخته می کند. ۰/۴۳۱
۲۳. اگر فکر کنم که درگیر رابطه جنسی می شوم، واقعا برانگیخته می شوم. ۰/۴۶۸
۲۹. اگر افراد دیگری در اطراف ما باشند، تحریک جنسی برایم سخت تر است. ۰/۵۹۴

عناصر زوجی

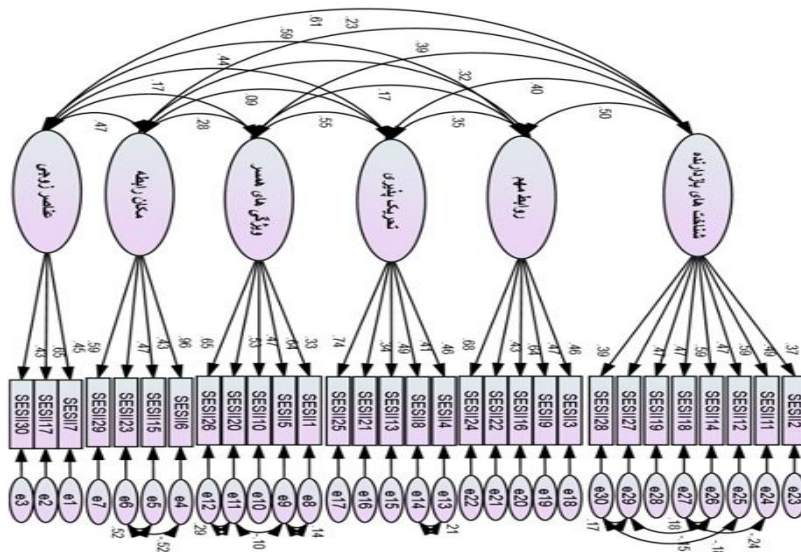
۷. اگر در مورد احساس همسرم نسبت به خودم مطمئن نباشم، برانگیخته شدن برایم سخت تر می شود. ۰/۴۴۷
۱۷. اگر در هنگام رابطه جنسی تعادلی بین دادن و گرفتن لذت وجود نداشته باشد، در برانگیختگی من اختلال ایجاد می شود. ۰/۶۴۹
۳۰. در حین رابطه جنسی، اگر همسرم به نشانه ها و علامت هایی که من می دهم حساس نباشد، واقعا برانگیختگی من کاهش می یابد. ۰/۴۳۵

جدول ۴. ضرایب همبستگی بین تحریک/بازداری جنسی و مؤلفه های آن

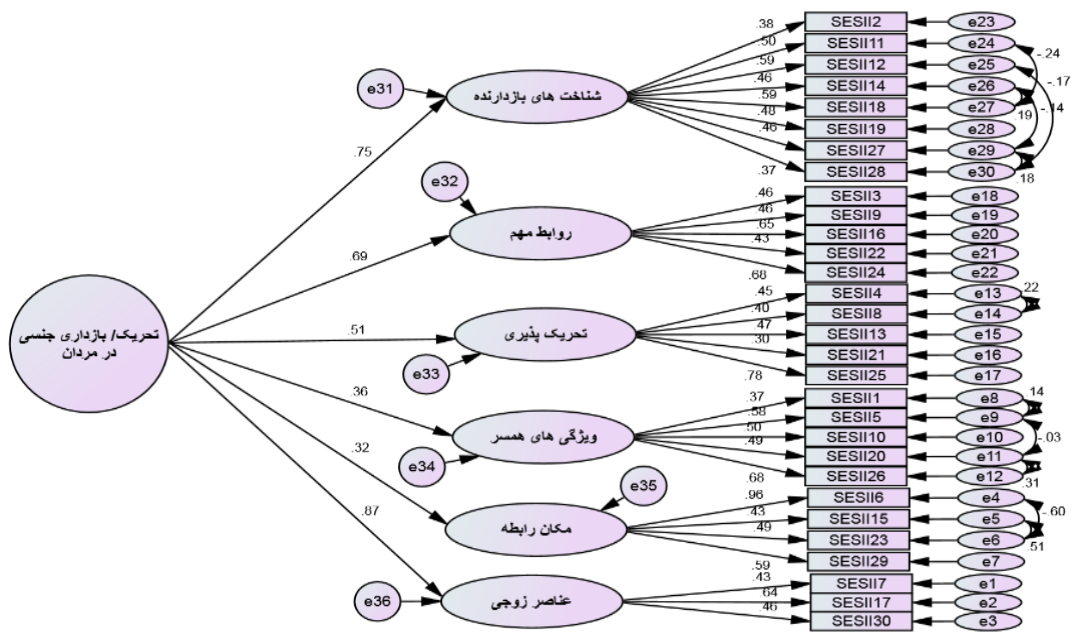
	۱	۱-۱	۲-۱	۳-۱	۴-۱	۵-۱	۶-۱
۱. تحریک/بازداری جنسی	۷۵/۵۷(۸/۲۰)						
۱-۱-شناخت های بازدارنده	۰/۷۵۵ ^o	۱۸/۸۷(۳/۶۳)					
۲-۱-روابط مهم	۰/۴۸۹ ^o	۰/۳۰۳ ^o	۱				
۳-۱-تحریک پذیری	۰/۶۵۰ ^o	۰/۲۵۱ ^o	۰/۱۳۶	۱			

۴-۱	ویژگی‌های همسر	۱۲/۴۱(۲/۴۶)	۰/۶۱۳ ^o	۰/۳۱۸ ^o	۰/۰۱۵	۰/۳۸۱ ^o	۱
۵-۱	مکان رابطه	۹/۷۵(۱/۷۶)	۰/۴۰۰ ^o	۰/۱۱۰	۰/۲۲۱ ^o	۰/۲۳۲ ^o	۱
۶-۱	عناصر زوجی	۸/۳۵(۱/۶۹)	۰/۵۳۷ ^o	۰/۳۹۷ ^o	۰/۴۳۴ ^o	۰/۲۰۲ ^o	۱
۲	تمایل جنسی هالبرت	۶۷/۳۷(۱۲/۱۱)	۰/۳۱۱ ^o	۰/۱۶۹ ^b	۰/۰۱۹	۰/۵۰۱ ^o	۰/۰۱۰

M: میانگین، SD: انحراف معیار
P<۰/۰۱a; P<۰/۰۵, b

شکل ۱: سازه تحریک‌بازداری جنسی، تحلیل عامل تاییدی اصلاح شده مرتبه اول

شکل ۲: سازه مقیاس تحریک‌بازداری جنسی در مردان، تحلیل عامل تاییدی مرتبه دوم

بحث و نتیجه گیری

پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی، یک ابزار سودمند برای مشکلات مربوط به تحریک و بازداری جنسی در دو جنس زنان و مردان است [۱۸]. در جامعه ایرانی حرفه دوست و همکاران بر روی ۱۷۲ زن تحصیل کرده این مقیاس را بررسی کرده اند که شاخص تطبیقی ۰/۰۵ و متوسط باقیمانده استاندارد شده ۰/۹۱ را مطلوب، و ضریب آلفای کرونباخ و روایی همگرا و واگرا را قابل قبول گزارش کرده اند [۲۵]. اما مشخصه های روانسنجی مربوط به مردان در جامعه ایران مشخص نیست. بنابراین مطالعه حاضر با هدف تعیین ویژگی های روانسنجی پرسش نامه تحریک جنسی و بازداری جنسی در مردان ایرانی انجام گرفت. نتایج تحلیل عامل تاییدی مرتبه اول نشان داد که پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی در جامعه مردان ایرانی نیز دارای ساختار ۶ عاملی (شناخت های بازدارنده، روابط مهم، عناصر زوجی، تحریک پذیری، ویژگی های همسر و مکان رابطه) است که تمامی این عوامل برازش قابل قبولی با داده ها دارند. در ادامه نتایج تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم نشان داد که هر شش عامل بار عاملی معنی داری بر روی عوامل اصلی خود دارند و این همسو با نتایج مطالعه ی اصلی میلهاوزن و همکاران [۱۸] و ولتن و همکاران [۲۲] است.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که پرسش نامه تحریک جنسی و بازداری جنسی در مردان ایرانی از همسانی درونی، پایایی و همچنین اعتبار همگرا و واگرای مطلوبی برخوردار است. این یافته ها از منظر مطلوب بودن روایی و پایایی ابزار با مطالعه های میلهاوزن و همکاران [۱۸] ولتن و همکاران [۲۲]، گراهام و همکاران [۲۰] و نویس و همکاران [۲۱]، مالوویچ و همکاران [۲۳] و گراندوس و همکاران [۲۴] همسو است. همچنین یافته های این پژوهش با مطالعه ی حرفه دوست و همکاران همسو است [۲۵].

با توجه به نتایج به دست آمده در مورد اعتباریابی پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی می توان گفت که نتایج به دست آمده با مدل کنترل دوگانه [۷] همسو است. در این مدل عقیده بر این است که برای اینکه رفتار جنسی در فرد اتفاق بیفتد، باید بین تحریک و بازداری جنسی تعادل برقرار باشد. میانگین نمره افراد در این پژوهش همراستا با پژوهش های پیشین [۱۸،۲۲،۲۴] نشان داد که نمرات در هر دو بعد در حد متوسط است؛ با این تفاوت که پاسخگویان در این پژوهش در زیر مقیاس عناصر زوجی نسبت به تحقیقات قبلی نمره بیشتر و در تحریک پذیری جنسی نمره کمتری

به دست آوردند. که علت تفاوت در این موارد را می توان به فرهنگ و شرایط محیطی نسبت داد.

همان گونه که در بخش یافته ها مشاهده شد همبستگی بین مولفه های تحریک و بازداری جنسی پایین بود. که این نتایج همسو با تحقیقات پیشین [۲۴،۲۴] تایید کننده ی ساختار مجزا و مستقل این دو عامل است. در کل می توان چنین نتیجه گرفت که این پرسش نامه در مردان ایرانی از ساختار عاملی و روایی و پایایی مناسبی برخوردار است و قابلیت کاربست و اجرا در این جامعه را دارد و با مطالعات انجام شده در زمینه تحریک و بازداری جنسی بر اساس مدل کنترل دو گانه همسو است [۱۸،۲۲،۲۴] در تبیین اهمیت این یافته ها می توان چنین استنباط کرد، که پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی یک ابزار خود گزارشی است که بر اساس مدل کنترل دوگانه ساخته شده است و این مدل میزان شدت تحریک و بازداری جنسی را با رفتارهای پرخطر جنسی و مشکلات جنسی مرتبط می داند و همچنین نشان می دهد افراد از نظر تجربه ی میزان تحریک و بازداری جنسی متفاوتند [۲۲]. لذا سنجش تفاوت های افراد از منظر کسب نمرات این مقیاس می تواند پیش بینی کننده ی مناسبی برای رفتار و پاسخ جنسی افراد باشد و این مقیاس می تواند در سطح بالینی و غیر بالینی برای درمانگران سودمند باشد و داده های سودمندی برای تصمیم گیری بالینی و طرح درمان فراهم کند. چرا که با توجه به این که احتمال خطر پذیری جنسی در بین افرادی که از لحاظ ذهنی در مقیاس برانگیختگی نمره بیشتری می گیرند، زیادتر است [۱۲]. همچنین احتمال اختلال و بدکارکردی جنسی در افرادی که در بازداری جنسی نمره بیشتری به دست می آورند، نیز بیشتر است [۶]. بنابراین با استفاده از پرسش نامه تحریک و بازداری جنسی می توان این افراد را تشخیص داد و درمان مناسبی برای آن ها در مراکز درمانی تدارک دید.

از سوی دیگر طبق تحقیقات انجام شده میل جنسی با سن افراد در ارتباط است یعنی هر چه که سن بالاتر می رود تمایل فرد به تجربه ذهنی ارگاسمی که فرد در طول رابطه جنسی با شریک زندگی خود دارد کمتر می شود [۳۲]. در نتیجه اگر بتوان مشکلات مربوط به تحریک و بازداری جنسی را به موقع تشخیص داد، می توان از روش های پیشگیری و درمانی موثری برای درمان آن ها استفاده کرد [۳۳]. همچنین به دلیل تفاوت هایی که زن و مرد در تجربه این مولفه ها و کسب نمرات میانگین های مربوط به این مقیاس دارند

در نهایت این پرسش نامه را می توان در مراکز آموزشی، خدماتی و درمانی جهت تشخیص رفتارهای جنسی پرخطر و مشکلات جنسی مورد استفاده قرار داد.

سپم نویسندگان

امین اسدی حیه: نویسنده اصلی، مجری و نگارنده مقاله
 مهناز علی اکبری دهکردی: نظارت بر اجرای طرح، راهنمایی و همکاری در نگارش مقاله
 احمد علیپور: نظارت بر اجرای طرح، مشاوره و همکاری در نگارش مقاله

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از معلمان و راهبران آموزشی که در انجام این مطالعه نهایت همکاری را داشتند، تقدیر و تشکر به عمل می آید.

منابع

1. Masters W H, Johnson V E. Human sexual response. 1th Edition, Little Brown and Company: Boston, 1996
2. Bancroft J, Graham C A, Janssen E , Sanders S A. The dual control model: Current status and future directions. *The Journal of Sex Research* 2009; 46: 121-142
3. Panzeri, M., Dadomo, H., Ronconi, L. et al. Validation of the Sexual Inhibition/Sexual Excitation Scales (SIS/SES) in Italy: Assessing Gender and Age Differences of Sexual Functioning. *Archives of Sexual Behavior* 2021; 50: 2755-2772
4. Janssen, E., & Bancroft, J. The dual control model: The role of sexual inhibition and excitation in sexual arousal and behavior. In E. Janssen (Ed.), *The psychophysiology of sex*. Bloomington, in: Indiana University Press 2007: 197-222
5. Janssen E, Vorst H, Finn P, Bancroft J. The Sexual Inhibition (SIS) and Sexual Excitation (SES) Scales: I. Measuring sexual inhibition and excitation proneness in men. *The Journal of Sex Research* 2002; 39: 114-26
6. Bancroft J. Central inhibition of sexual response in the male: A theoretical perspective. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews* 1999; 23: 763-84

پژوهش حاضر به پژوهشگران کمک می کند تا با اطمینان بیشتری این مقیاس را در مردان ایرانی به کار گیرند. در پایان باید گفت که این پژوهش مانند همه پژوهش ها با محدودیت های مواجهه است، یکی از محدودیت های پژوهش حاضر استفاده از روش نمونه گیری در دسترس بود و جامعه آماری محدود به معلمان تهران بود، لذا تعمیم نتایج مطالعه به سایر خرده فرهنگ های ایرانی باید با احتیاط صورت گیرد. همچنین به دلیل تابو بودن موضوع مسایل جنسی جمع آوری نمونه با سختی صورت پذیرفت و پژوهشگران ناچار شدند از گرفتن برخی اطلاعات جمعیت شناختی چشم پوشی کنند. این مطالعه بر روی گروهی از معلمان ابتدایی شهر تهران که به طور مجازی و از طریق سامانه شاد انتخاب شدند، انجام شد (نمونه گیری در دسترس). لذا به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود برای تعمیم پذیری بهتر این ابزار در پژوهش های دیگر از روش های دیگر نمونه گیری و با جامعه متنوع تر اقدام به استفاده از این ابزار نمایند.

7. Bancroft J, Janssen E. The dual control model of male sexual response: A theoretical approach to centrally mediated erectile dysfunction. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews* 2000; 24: 571-9
8. Velten J, Scholten S, Graham C A, Margraf J. Sexual Excitation and Sexual Inhibition as Predictors of Sexual Function in Women: A Cross-Sectional and Longitudinal Study. *Journal of sex & marital therapy* 2017; 43: 95-109
9. Hodgson B, Kukkonen TM, Binik YM, Carrier S. Using the dual control model to investigate the relationship between mood, genital, and self-reported sexual arousal in men and women. *The Journal of Sex Research* 2016; 53: 979-993
10. Kurpisz J, Mak M, Lew-Starowicz M, Nowosielski K, Samochovec J. The dual control model of sexual response by J. Bancroft and E. Janssen. *Postępy Psychiatrii Neurologii* 2015; 24: 156-164
11. Macapagal K R, Janssen E, Fridberg D J, Finn P R, & Heiman J R. The effects of impulsivity, sexual arousability, and abstract intellectual ability on men's and women's go/no-go task performance. *Archives of Sexual Behavior* 2011; 40: 995-1006
12. Skakoon-Sparling S, Milhausen R M. Sexual Excitation and Sexual Inhibition in the Context of

Sexual Risk-Taking. *The Journal of Sex Research* 2021; 58: 671-680

13. Bancroft J, Carnes L, Janssen E, Goodrich D, & Long J S. Erectile and ejaculatory problems in gay and heterosexual men. *Archives of Sexual Behavior* 2009; 34: 285-297

14. Quinta-Gomes A L, Janssen E, Adaikan G, Nobre P J. Sexual Inhibition and Sexual Excitation Profiles in Men with and Without Erectile Disorder. *Urology* 2022; 161: 71-75

15. Louizos CCJ, McCann B, Knight PK. Changes in sexual inhibition and excitation during PDE5I therapy. *International Journal of Impotence Research* 2014; 26: 146-150

16. Sarin S, Amsel R, Binik YM. How hot is he? A psychophysiological and psychosocial examination of the arousal patterns of sexually functional and dysfunctional men. *The Journal of Sexual Medicine* 2014; 11: 1725-1740

17. Velten J. The dual control model of sexual response: Relevance of sexual excitation and sexual inhibition for sexual function. *Current Sexual Health Reports* 2017; 9: 90-97

18. Milhausen RR, Graham CA, Sanders SA, Yarber WL, Maitland SB. Validation of the sexual excitation/sexual inhibition inventory for women and men. *Archives of Sexual Behavior* 2010; 39: 1091-104

19. Janssen E, Vorst H, Finn P, Bancroft J. The sexual inhibition (SIS) and sexual excitation (SES) Scales: I. Measuring sexual inhibition and excitation proneness in men. *The Journal of Sex Research* 2002; 39: 114-26

20. Graham CA, Sanders SA, Milhausen RR. The sexual excitation/sexual inhibition inventory for women: Psychometric properties. *Archives of Sexual Behavior* 2006; 35: 397-409

21. Neves CF, Milhausen RR, Carvalheira A. Sexual excitation/sexual inhibition inventory (SESII-W/M): Adaptation and validation within a portuguese sample of men and women. *Journal of Sex & Marital Therapy* 2016; 42: 552-65

22. Velten J, Scholten S, Margraf J. Psychometric properties of the sexual excitation/sexual inhibition inventory for women and men (SESII-W/M) and the sexual excitation scales/sexual inhibition scales short form (SIS/SES-SF) in a population-based sample in germany. *PLoS One* 2018; 13: 1-26

23. Malavige LS, Wijesekara PN, Jayaratne SD, Kathriarachchi ST, Ranasinghe P, Sivayogan S, et al.

Linguistic validation of the sexual inhibition and sexual excitation scales (SIS/SES) translated into five South Asian languages: Oxford sexual dysfunction study (osds). *BMC Research Notes* 2013; 6: 1-6

24. Granados MR, Salinas JM, Sierra JC. Psychometric properties of the Spanish version of the Sexual Inhibition/Sexual Excitation Scales for men. *Archives of Sexual Behavior* 2018; 47: 783-96

25. Herfehdoost M, Zeinali S, Biabani N. A Sexual Arousal / Inhibition Questionnaire: Psychometric Properties in Iranian Women. *The Women and Families Cultural-Educational* 2021; 15: 129-48 [Persian]

26. Ahmed K, Bhugra D. The role of culture in sexual dysfunction. *Psychiatry* 2007; 6: 115-120

27. Van Lankveld J, Wolfs K, Grauvogl A. Gender differences in the relationship of sexual functioning with implicit and explicit sex liking and sex wanting: A community sample study. *The Journal of Sex Research* 2020; 57: 860-871

28. Aliakbari Dehkordi M, Mohtashami T, Tadrizi Tabrizi M. Developing, validity and validated Lifestyle Scale During COVID-19 Disease Pandemic. *Quarterly Journal of Health Psychology*. 2020; 9: 161-77 [Persian]

29. Neves CF, Milhausen RR, Carvalheira A. Sexual Excitation/Sexual Inhibition Inventory (SESII-W/M): Adaptation and validation within a Portuguese sample of men and women. *Journal of Sex & Marital Therapy* 2016; 42: 552-65

30. Hurlbert DF. The role of assertiveness in female sexuality: a comparative study between sexually assertive and sexually nonassertive women. *Journal of sex & marital therapy* 1991; 17: 183-190

31. Naser y, kave F, abbas s, Sajjad H, Jamila NH. Halbert Index of Sexual Desire (HISD) Questionnaire Validation. *Clinical Psychology and Personality*. 2013; 11: 107-18 [Persian]

32. Blunch N. Introduction to structural equation modeling using IBM SPSS statistics and AMOS. 2th Edition, SAG Ltd: Delhi, 2013

33. Arcos-Romero AI, Expósito-Guerra D, Sierra JC. Sexual desire and its relationship with subjective orgasm experience. *International Journal of Impotence Research* 2020; 34: 93-99

34. Bradley RPC, Friend DJ, Gottman JM. Supporting healthy relationships in low-income, violent couples: Reducing conflict and strengthening relationship skills and satisfaction. *Journal of Couple & Relationship Therapy* 2011; 10: 97-116